

LUX

3 FILMA
24 JEZIKA
28 DRŽAVA

FILM

DAYS

**MA VIE DE COURGETTE
(MOJ ŽIVOT KAO TIKVICA)**

Claude Barras
Švicarska, Francuska

ye10
ars

MA VIE DE COURGETTE

Moj život kao Tikvica

ANIMIRANI FILM CLAUDEA BARRASA

Tikvica nije nikakvo povrće. Riječ je zapravo o jednom dobrom, hrabrom dječaku. Kad mu umre majka, Tikvica misli da je ostao sam na svijetu. U tom trenutku ne zna da će u jednom dječjem domu uskoro započeti nov život i upoznati nove prijatelje: Simona, Ahmeda, Jujubu, Alice i Béatrice, čije su životne priče, svaka za sebe, jednako grube koliko su oni krhki. A tu će se zateći i Ona: djevojčica Camille. Kad vam je deset godina, imate dobru ekipu i još se k tome zaljubite, život postaje prepun stvari koje valja otkriti i naučiti. Uključujući i sreću, zašto ne?

Namijenjen široj publici, ovaj animirani film adaptacija je romana. Od uobičajene produkcije za mlade razlikuje se ne samo po svojoj originalnoj estetici (animirane figurice s velikim okruglim očima), već i po tonu koji mu omogućuje da se bavi mučnim temama na diskretan način. „Trebalo je puno hrabrosti da bi se ovaj film reklamiralo kao idealan film za djecu“, priznaje Céline Sciamma, redateljica filmova *Tomboy* i *Bande de filles* koji su 2014. bili u konkurenciji za nagradu LUX i kojoj je povjereno pisanje scenarija za *Ma vie de Courgette* (*Moj život kao Tikvica*).

OPREČNOST IZMEĐU SLIKE I RIJEČI

Na prvi pogled *Ma vie de Courgette* (*Moj život kao Tikvica*) izgleda kao film za djecu: animirani film kao žanr često se vezuje za mladu publiku. Ni ovdje taj prvi dojam nije drukčiji: likovi su lutke s ogromnim glavama i velikim okruglim očima, a glavni lik je devetogodišnji dječak. Vizualni svijet u kojem on raste i razvija se živih je boja. I on sam ima velike plave oči. Ostali likovi napravljeni su po uzoru na isti model, a razlikuju se po boji, veličini, glasu i detaljima koji govore o njihovu karakteru, ponekad na pomalo karikaturalan način, poput naočala Madame Papineau, ravnateljice doma, Simonovog ožiljka ili pramena plave kose koji skriva Alicino lice.

No taj prvi dojam filma koji nosi vanjska obilježja „filma za djecu“ vara i gledatelj zapravo već u prvim minutama shvati da ga tema i opći ton smještaju u registar koji je jako različit od onoga što se najčešće nudi djeci: Tikvičina mama sama gleda televiziju i pije pivo. Po podu se kotrljaju limenke, a ona seriju koju gleda komentira riječima razočarane žene koja više ne vjeruje muškarcima: „Kako lažeš!“ podvikuje na glumca u trenutku kad ovaj partnerici izjavi ljubav. A Tikvica, očiju okruženih plavim kolobarima koji nikako ne pristaju njegovom uzrastu, skuplja prazne limenke, nosi ih na tavan gdje ih slaže na hrpu i s njima se igra. Kula od limenki se, međutim, u sljedećem trenutku ruši, a mama, uznemirena bukom i neredom, počinje dozivati sina, penje se prema tavanu i prijeti mu da će dobiti svoje.

Već u toj prvoj sekvenci obiteljska situacija prezentirana je rječito i jezgrovito: brzo ćemo, naravno, zaključiti da je Tikvičinu mamu ostavio muž i da se iz očajanja odala piću. Možda se iz mržnje prema muškarcima općenito ili zbog gorčine koju je u njoj ostavio nevjerni suprug sada okomljuje na njihovog sina i upravo ga se sprema istući zbog beznačajne sitnice. Izgleda da joj je to česta navika.

Može li situacija, koja je i ovako mučna, biti još gora? Strahujući od udaraca koji će uslijediti, Tikvica povlači za sobom otvor na tavanu, no vratnica pada mami na glavu i u idućem trenutku čujemo kako ona pada niza stube. Sljedeća sekvenca potvrđuje gledateljeve najcrnje pretpostavke: policajac pita Tikvicu je li njegova mama *bila* dobra prema njemu, a kad mu postavi pitanje o tati, Tikvica mu pokaže zmaja na kojem je s jedne strane nacrtao tatu, dok druga strana prikazuje kokoš: „To je tatina koka“, objašnjava, citirajući mamine riječi.

Tikvica je dijete i još ne zna, bar ne svjesno, da tatina koka nije prava kokoš, ali odrasli gledatelj, naravno, shvaća da je njegov tata otišao s drugom ženom. Humor tog prizora je jednak i razumiju ga samo odrasli gledatelji.

I tako je već od prvih minuta filma postavljena bit priče. *Ma vie de Courgette (Moj život kao Tikvica)* izgleda kao film za djecu i sigurno ga mogu gledati i djeca jer je ispričan iz njihova ugla gledanja, no on se obraća prvenstveno odraslima.

VELIKE OKRUGLE OČI

Filmovi za mlade znaju biti isuviše jednostavni ili karikaturalni, ponekad čak crno-bijeli u svojem pristupu, što im je svakako mana. U *Ma vie de Courgette (Moj život kao Tikvica)* postoje, dakako, jasne opreke između dobrih i zlih (*primjerice, policajac Raymond naspram Camilline tetke*), ali bez obzira na iskušenje da se likove olako kategorizira ili na njih gleda s predrasudom (kao što to čini Ahmed, koji u filmu svako malo zalije Raymonda vodom po glavi „zato što je policajac“, ili gospođa s planine koja Ahmeda optuži za krađu i laganje vjerojatno zato što je porijeklom iz neke od zemalja Magreba), u filmu se polako razvija nijansiraniji diskurs.

U Simonu će gledatelj vrlo brzo prepoznati domskog siledžiju (ožiljak na čelu, mrtvačka glava na džemperu, arogantni nastup) koji će maltretirati Tikvicu: narugat će mu se čim dođe, izmaknuti mu stolicu na koju se ovaj sprema sjesti i zaželjeti mu „dobrodošlicu u zatvor“, što će zazvučati kao prijetnja. Pa ipak, nakon njihovog prvog sukoba, Simon će biti taj koji će zazvati Tikvicu i preuzeti inicijativu da uspostavi odnos s njim tako što će mu povjeriti razloge zbog kojih su pojedina djeca završila u domu. U nastavku filma, premda Simon ostaje buntovnik do kraja (zidovi doma puni su njegovih grafita u liku mrtvačke glave), malo pomalo otkrivamo da se u tom liku „velikog koji maltretira male“ zapravo krije netko drugi: stariji dobronamjerni brat. Simon će pomoći Camille da pobjegne od zločeste tetke, a nakon što Tikvica i Camille odu, on će biti taj koji će se, iako vidno potresen, pozabaviti treningom mlađih: „A sad, trka! I, tko stigne zadnji, prat će mi gaće do kraja života!“. U tom izazovu koji Simon postavi pred mlađu djecu izražena je sva složenost njegovih osjećaja:

tuga zbog odlaska prijatelja, spoznaja da on neće biti nikada usvojen, želja da mlađoj djeci ne dozvoli da se ražaloste, pokušaj da svoju tankočutnost sakrije iza lažne prijetnje i, na koncu, velika usamljenost. Simon se nalazi točno na razmeđu djetinjstva i odrasle dobi.

A o odrasloj dobi djeca iz doma imaju iskrivljenu predodžbu zbog svojih osobnih iskustava: Tikvica je bio svjedokom odlaska oca koji je napustio njega i mamu, koja je zatim postala alkoholičarka. Alice je seksualno zlostavljao otac. Simon je gledao kako mu se roditelji „po cijeli dan“ drogiraju i gledaju porniče, a sada od mame samo poštom prima darove bez ijedne popratne riječi. Jujube je živio s majkom koja je bila potpuno luda. Camille je vidjela oca kako joj ubija majku, a potom izvršava samoubojstvo. Ahmed i Béa gledali su kako im roditelji bivaju isključeni iz francuskog društva: Ahmedov tata je u zatvoru jer je izvršio „prepad na benzinsku stanicu kako bi mu kupio najkice“, a Béina je mama protjerana iz zemlje. Stoga ne čudi što svi šire svoje velike okrugle oči kad otkriju da postoje i drukčiji uzori. Tako se Tikvica ne može čudom iščuditi kad čuje Rosy kako najavljuje svima poljubac pred spavanje, a sva domska djeca ostanu kao ukopana i iskolake oči kad na izletu u planine vide jednu majku kako podiže i tješi sina koji je pao. „Baš mu je lijepa mama“, kaže jedno od njih. „A možda mu to nije mama“, primijeti drugo. Kao da im je tako blaga i nježna gesta potpuno nepoznata pa ne mogu vjerovati da bi je jedna majka bila u stanju iskazati. Isto tako, ljubavna veza između odgajateljice Rosy i gospodina Paula, nastavnika, interesira ih naročito u odnosu na njezinu seksualnu dimenziju, koju pokušavaju dokučiti. Jedino Tikvica zna objašnjenje: „Pa zato što je zaljubljen i boji se da ne ode, zato je tako jako stišće.“ Tikvica to zna vjerojatno zato što se i sam zaljubio u Camille.

POLAGANO STJECANJE OTPORNOSTI

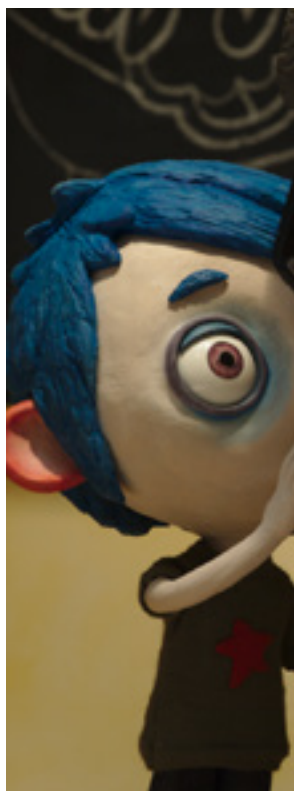
Sva ta domska djeca pate jer su prošla kroz teška životna iskustva i ta patnja se vidi iz posljedica do kojih je dovela. Ahmed mokri u krevet. Alice prepliće noge kad igraju gumi-gumi, a čim u njezinoj blizini izbije neki sukob, ona postaje „vibrirajući alarm“: počinje se tresti i lupati priborom po tanjuru. Béa pak na svaki zvuk automobila viče „mama“. Simon se, kao što smo već rekli, skriva iza lika domskog siledžije. Jujube ne prestaje jesti, Camille se skriva u ormaru...

Izašavši, međutim, iz toksičnog okruženja svojih obitelji, djeca sirotišta Les Fontaines malo pomalo počinju se iznova izgrađivati i to se vidi po nekim sitnim znakovima. Tikvica, koji je kao jedinu uspomenu na mamu ponio praznu limenku piva, od nje će napraviti brod koji će pokloniti Camille. Tako se jedna jadra uspomena na još jadrniji odnos preobražava u fini simbol nove, puno radosnije veze. Ahmed, kojeg je majka djevojčice na planini krivo optužila, na kraju će od te epizode zapamtiti samo velikodušnu gestu djevojčice koja mu je dala svoje skijaške naočale od kojih se više ne odvaja. Alice će svoje nervozne pokrete iskoristiti tako što će pokušati oboriti rekord skoka iz mjesta. Taj polagani prijelaz iz teške životne situacije u novu, spokojnu i sretnu, može se na simboličan način vidjeti i iz oznaka visine pojedinog djeteta koje se na jednom zidu bilježe kako bi se pratio njihov rast. Kad s Raymondom i Camille ode vidjeti stan u kojem je živio s mamom, Tikvicu će tragovi koje će ondje zateći podsjetiti na traumatične doživljaje („Ovo je dan kad sam pao godinu u školi, ovo je dan kad je tata otišao...“). Za Raymonda su to, međutim, tragovi koji obilježavaju jedan sretan događaj: „Dan kad ste postali moja djeca“.

Film završava pismom koje Tikvica šalje Simonu. Kratko nakon što je Tikvica došao u dom, Simon mu je ispričao životnu priču svakog djeteta i na kraju zaključio: „Nema više nikog tko bi nas volio“. Tikvica mu na kraju filma piše da je bio u krivu i da ga ni on ni Camille nisu zaboravili, kao ni ostala djeca iz doma. Možda je od te poruke još znakovitiji razgovor između Tikvice i Camille posljednje noći na planini. Tikvica zamišlja budućnost kakvu je mogao očekivati s mamom („pivo i telka...“) i bude mu drago što joj je umakao. A Camille, njoj je pak draže živjeti u domu s ostalom djecom i osobljem nego kod tetke. Na kraju krajeva, da nije bilo doma Les Fontaines, njih dvoje se ne bi nikada sreli...

Ovaj film za djecu postavlja neka ključna pitanja za odrasle: kakav životni uzor želimo pružiti djeci? Je li okruženje u kojem ih podižemo doista najprikladnija sredina za njihov skladan razvoj? U kojoj mjeri strasti, frustracije i interesi odraslih imaju posljedice na djecu?

Najzad, u kontekstu burne debate u javnosti o braku za sve, film snažno i elokventno poručuje da tradicionalna obitelj (jedan tata, jedna mama) nije nužno idealno mjesto koje djeci omogućuje puni razvoj i procvat njihove ličnosti. Događa se, naime, da tate i mame imaju ozbiljne mane, da su neodgovorni, nasilni ili odsutni. Ono što je važno nije uloga, status ili roditeljstvo samo po sebi, već odnos i ono što se i kako u taj odnos ulaže.

SMJERNICE ZA DALJNJE RAZMIŠLJANJE

Odrasli likovi u filmu podijeljeni su manje više na dobre i zle. No ima ih puno koji se ne mogu svesti na te kategorije, naročito ne iz perspektive djece čiji se pogled na svijet k tome još i mijenja. To možemo lako vidjeti iz onoga što govori ili na što upućuje Tikvica kada priča o majci. Kako inače protumačiti crtež zmaj gdje je njegov otac superjunak s maskom i plaštem? Kako interpretirati Béinu reakciju kad joj se mama vrati? Ili Ahmedovo objašnjenje da mu je tata u zatvoru jer je izvršio prepad „na benzinsku stanicu kako bi njemu kupio najkice“?

Prilikom posjeta lunaparku, kamo Raymond odvede Tikvicu i Camille, dvije će atrakcije imati poseban značaj: vlak straha i streljački štand. Mislite da situacije u kojima se igramo straha ili iz zabave pucamo iz puške imaju neko drukčije značenje za djecu koja su strah i nasilje iskusila u stvarnom životu?

Kinematografija za mlade mora se svidjeti i odraslima jer su oni ti koji djecu vode u kino i taj im odlazak mora biti ugodan, inače ga neće ponoviti. To nastojanje da se dopadnu i odraslima filmovi za mlade često odražavaju na prenesen način, primjerice namigivanjem ili aluzijama, što nikako nije slučaj s *Ma vie de Courgette (Moj život kao Tikvica)*. Zna li možda za još neke „obiteljske“ filmove koji ne nude dva paralelna tumačenja prikazanog sadržaja već mogućnost autentične interakcije između roditelja i djece? Koji su to filmovi?

les grignoux

10 GODINA FILMOVA IZ EUROPE ZA EUROPLJANE

Europski parlament ima čast predstaviti tri filma u konkurenciji za FILMSKU NAGRADU LUX za 2016.:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*Kad otvorim oči*),

redateljice Leyle Bouzid
Francuska, Tunis, Belgija, Ujedinjeni Arapski Emirati

MA VIE DE COURGETTE (*Moj život kao Tikvica*),

redatelja Claudea Barrasa
Švicarska, Francuska

TONI ERDMANN,

redateljice Maren Ade
Njemačka, Austrija, Rumunjska

Ove slojevite priče, koje su plod velike predanosti i kreativnosti nadarenih mladih redateljica i redatelja, prikazivat će se na petim DANIMA LUX FILMA.

FILMSKA NAGRADA LUX

Kultura igra ključnu ulogu u izgradnji naših društava.

S tom je mišlju Europski parlament 2007. pokrenuo FILMSKU NAGRADU LUX radi poboljšanja distribucije europskih filmova u Europi i poticanja rasprave o važnim društvenim pitanjima diljem Europe.

FILMSKA NAGRADA LUX izvanredna je inicijativa. S obzirom na to da se većina europskih koprodukcija prikazuje samo u zemlji porijekla i rijetko doživi distribuciju na drugim tržištima, FILMSKOM NAGRADOM LUX tri europska filma dobivaju rijetku mogućnost podnaslovljavanja na 24 službena jezika EU-a.

Dobitnika FILMSKE NAGRADE LUX odabiru zastupnici u Europskom parlamentu, a pobjednik će se proglasiti 23. studenog 2016.

DANI LUX FILMA

U okviru FILMSKE NAGRADE LUX pokrenuti su i DANI LUX FILMA. Od 2012. tri se filma u konkurenciji za FILMSKU NAGRADU LUX prikazuju široj europskoj publici na DANIMA LUX FILMA.

DANI LUX FILMA prilika su za nezaboravan kulturni doživljaj koji nadilazi granice. Od listopada do prosinca 2016. moći ćete se pridružiti filmofilima iz cijele Europe i prisustvovati projekcijama filmova *À peine j'ouvre les yeux* (*Kad otvorim oči*), *Ma vie de Courgette* (*Moj život kao Tikvica*) i *Toni Erdmann* na jednom od 24 službena jezika Europske unije. Ne zaboravite glasati za film koji vam se najviše sviđa na našoj internetskoj stranici luxprize.eu ili na našoj Facebook stranici!

NAGRADA PUBLIKE

O dobitniku posebne nagrade publike u okviru FILMSKE NAGRADE LUX odlučuju gledatelji. Nemojte propustiti priliku da glasate za jedan od tri filma: *À peine j'ouvre les yeux* (*Kad otvorim oči*), *Ma vie de Courgette* (*Moj život kao Tikvica*) ili *Toni Erdmann*! Možda ćete imati sreću i biti izabrani za odlazak na međunarodni filmski festival u Karlovim Varima u srpnju 2017. na poziv Europskog parlamenta i proglasiti dobitnika nagrade publike.

GLEDAJTE,
KOMENTIRAJTE
& GLASUJTE!

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REDATELJ: Claude Barras

SCENARIJ: Céline Sciamma

SNIMATELJ: David Toutevoix

ANIMACIJA: Kim Keukeleire

GLAZBA: Sophie Hunger

PRODUCENTI: Max Karli, Pauline Gygax,
Armelle Glorennec, Eric Jacquot, Marc Bonny

PRODUKCIJA: Rita Productions, Blue Spirit
Productions, Gebeka Films, KNM, Radio
Télévision Suisse, SRG SSR, Rhône-Alpes
Cinéma, France 3 Cinéma, Helium Films

GODINA: 2016.

TRAJANJE: 75'

ŽANR: animirani

ZEMLJE: Švicarska, Francuska

JEZIK IZVORNE VERZIJE: francuski

DISTRIBUCIJA: Demiurg

